Perustuslakivaliokunta

Torstai 11.2.2021 klo 9.00—11.43

Läsnä
puheenjohtaja Antti Rinne sd
varapuheenjohtaja Antti Häkkänen kok (4, 5, 6, 7, 8, 9) (3 osittain)
jäsen Bella Forsgrén vihr
jäsen Jukka Gustafsson sd
jäsen Maria Guzenina sd (4, 5, 6, 7, 8, 9) (3 osittain)
jäsen Petri Honkonen kesk (4, 5, 6, 7, 8, 9) (3 osittain)
jäsen Olli Immonen ps
jäsen Mikko Kinnunen kesk
jäsen Anna Kontula vas
jäsen Mats Löfström r (1, 2) (3 osittain)
jäsen Jukka Mäkynen ps
jäsen Sakari Puisto ps (4, 5, 6, 7, 8, 9) (3 osittain)
jäsen Wille Rydman kok
jäsen Ari Torniainen kesk
jäsen Heikki Vestman kok (4, 5, 6, 7, 8, 9) (3 osittain)
jäsen Tuula Väätäinen sd (4, 5, 6, 7, 8, 9) (3 osittain)
varajäsen Mari Holopainen vihr (3, 4 osittain)
varajäsen Johannes Koskinen sd (1, 2) (3, 4 osittain)

Sihteerit
valiokuntaneuvos Matti Marttunen
valiokuntaneuvos Mikael Koillinen
valiokuntaneuvos Liisa Vanhala

1. Nimenhuuto

Toimitettiin nimenhuuto. Läsnä oli 11 jäsentä.

2. Päätösvaltaisuus

Todettiin, että kokous ei ollut päätösvaltainen.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kilpailulain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 210/2020 vp
Asiantuntijalausunto HE 210/2020 vp PeV 11.02.2021 hallitusneuvos Virve Haapajärvi, työ- ja elinkeinoministeriö Asiantuntijalausunto A 3

Asiantuntijalausunnon liite HE 210/2020 vp PeV 11.02.2021 hallitusneuvos Virve Haapajärvi, työ- ja elinkeinoministeriö Asiantuntijalausunto PowerPoint B 3
Asiantuntijalausunto HE 210/2020 vp PeV 11.02.2021 lainsäädäntöneuvos Heini Färkkilä, oikeusministeriö Asiantuntijalausunto C 3
Asiantuntijalausunto HE 210/2020 vp PeV 11.02.2021 professori Olli Mäenpää Asiantuntijalausunto D 3
Asiantuntijalausunto HE 210/2020 vp PeV 11.02.2021 OTT, yliopistonlehtori Anu Mutanen Asiantuntijalausunto E 3
Asiantuntijalausunto HE 210/2020 vp PeV 11.02.2021 oikeustieteen tohtori Toni Malminen Asiantuntijalausunto F 3

Merkittiin, että kokous tuli päätösvaltaiseksi.

Valiokunnassa olivat kuultavina:
- hallitusneuvos Virve Haapajärvi, työ- ja elinkeinoministeriö, liite
- erityisasiantuntija Iiro Ihanamäki, työ- ja elinkeinoministeriö
- lainsäädäntöneuvos Heini Färkkilä, oikeusministeriö, liite
- professori Olli Mäenpää, liite
- dosentti, tenure track -professori Anu Mutanen, liite
- oikeustieteen tohtori Toni Malminen, liite

Valiokunta lopetti asiantuntijakuulemisen.

Päätettiin, että valiokunnan sihteeri laatii asiasta muistion.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi henkilökorttilain, passilain, henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 15 ja 38 §:n sekä ulkomaalaislain 33 a ja 159 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 206/2020 vp
Asiantuntijalausunto HE 206/2020 vp PeV 11.02.2021 erityisasiantuntija Marja-Leena Härkönen, sisäministeriö Asiantuntijalausunto A4
Asiantuntijalausunto HE 206/2020 vp PeV 11.02.2021 professori Susanna Lindroos-Hovinheimo Asiantuntijalausunto B 4
Asiantuntijalausunto HE 206/2020 vp PeV 11.02.2021 apulaistietosuojavaltuutettu Jari Råman, Tietosuojavaltuutetun toimisto Asiantuntijalausunto C 4
Asiantuntijalausunto HE 206/2020 vp PeV 11.02.2021 professori Tomi Voutilainen Asiantuntijalausunto D 4
Asiantuntijalausunto HE 206/2020 vp PeV 11.02.2021 professori Janne Salminen Asiantuntijalausunto E 4

Valiokunnassa olivat kuultavina:
- erityisasiantuntija Marja-Leena Härkönen, sisäministeriö, liite
- professori Susanna Lindroos-Hovinheimo, liite

Valiokuntaan ovat saapuneet kirjalliset lausunnot:
- apulaistietosuojavaltuutettu Jari Råman, Tietosuojavaltuutetun toimisto, liite

- professori Tomi Voutilainen, liite
- professori Janne Salminen, liite

Valiokunta lopetti asiantuntijakuulemisen.

Valiokunta kävi valmistavan keskustelun.

5. Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle neuvotteluista EU:n uudesta kumppanuudesta Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa

Valtioneuvoston U-kirjelmä U 55/2020 vp
Asiantuntijalausunto U 55/2020 vp PeV 09.02.2021 professori Päivi Leino-Sandberg Asiantuntijalausunto A 5
Asiantuntijalausunto U 55/2020 vp PeV 09.02.2021 professori Janne Salminen Asiantuntijalausunto B 5

Valiokuntaan ovat saapuneet kirjalliset lausunnot:
- professori Päivi Leino-Sandberg, liite
- professori Janne Salminen, liite

Valiokunta lopetti asiantuntijakuulemisen.

Valiokunta kävi valmistavan keskustelun.

Valiokunta hyväksyi kannanoton: Perustuslakivaliokunnan arvioitavana ovat valtioneuvoston jatkokirjelmät, jotka koskevat EU:n ja Yhdistyneen kuningaskunnan kauppa- ja yhteistyösopimusta. Sopimusta täydentävät erilliset sopimukset tietoturvasta ja ydinenergia-alan yhteistyöstä. Neuvosto on 29.12.2020 tehnyt sopimuksettoman tilan välttämiseksi päätöksen sopimusten allekirjoittamisesta ja väliaikaisesta soveltamisesta 1.1.2021 alkaen. Neuvosto on päättänyt yksimielisesti allekirjoittaa sopimukset vain unionin puolesta, niin sanottuina unionisopimuksina. Sopimusten voimaantulo edellyttää vielä neuvoston päätöstä sopimusten tekemisestä.

Suuri valiokunta on lähettänyt jatkokirjelmät mahdollisia toimenpiteitä varten muun muassa perustuslakivaliokuntaan. Valiokuntia pyydetään huomioimaan, että eduskunnan käsiteltävänä on nyt kysymys siitä, äänestääkö Suomi EU:n neuvostossa lopullisen sisältönsä jo saaneen sopimuksen hyväksymisen ja voimaansaattamisen puolesta tai sitä vastaan.

Jatkokirjelmässä UJ 52/2020 vp valtioneuvosto toteaa, että suurin osa nyt tehtävän sopimuksen sisällöstä kuuluu unionin yksinomaiseen toimivaltaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 3 artiklan 1 tai 2 kohdan nojalla. Valtioneuvoston mielestä on juridisesti mahdollista ja EU-tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaista tehdä sopimus neuvoston päätöksellä vain unionin puolesta. Perustuslain kannalta valittu ratkaisu tarkoittaa, että sopimusta käsitellään eduskunnassa perustuslain 96 §:n mukaisena osallistumisena Euroopan unionin asioiden kansalliseen valmisteluun, ei perustuslain 94 §:n mukaisena kansainvälisen velvoitteen hyväksymisenä.

Perustuslakivaliokunta kiinnittää valtiosääntöoikeudelliselta kannalta huomiota valtioneuvoston jatkokirjelmien sisältöön. Valiokunta on vakiintuneesti todennut, että valtioneuvoston kirjelmiin on syytä sisällyttää myös sellainen valtiosääntöoikeudellinen arvio ehdotuksen suhteesta perustuslakiin, joka mahdollistaa perustuslakivaliokunnan perustuslain 74 §:n mukaisen valvontatehtävän hoitamisen EU-asioiden kansallisessa valmistelussa (PeVL 30/2020 vp, s. 17 ja siinä mainitut lausunnot). Valiokunta on lisäksi pitänyt tärkeänä, että toimivallan jakautumiseen unionin ja jäsenvaltioiden välillä kiinnitetään riittävästi huomiota laadittaessa hallituksen esityksiä jaetun toimivallan sopimuksista (PeVL 6/2001 vp, s. 3). Kirjelmät jäävät perustuslakivaliokunnan tehtävän kannalta valitettavan yleisluonteisiksi. Vaikkei nyt käsillä olevassa tilanteessa ole valtioneuvoston arvion mukaan kyse jaetun toimivallan sopimuksesta, kirjelmissä olisi tullut esittää täsmällisempiä perusteluita toimivallan jakautumiselle.

Valtioneuvoston kirjelmissä yhtäältä pidetään valittua toteuttamisratkaisua oikeudellisesti mahdollisena ja toisaalta korostetaan voimakkaasti sen poikkeuksellisuutta. Perustuslakivaliokunta toteaa, että ratkaisun oikeudellisesta asianmukaisuudesta tulee varmistua ennen päätöksentekoa asiassa.

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan unionin omien varojen järjestelmästä annetun neuvoston päätöksen (EU, Euratom) 2020/2053 hyväksymisestä

Hallituksen esitys HE 260/2020 vp

Asia on saapunut perustuslakivaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava valtiovarainvaliokunnalle.

Valiokunta hyväksyi asiantuntijasuunnitelman. Kutsutaan kuultavaksi: valtiovarainministeriö, professori Kaarlo Tuori, professori Tuomas Ojanen, professori Janne Salminen, valtioneuvoston oikeuskansleri Tuomas Pöysti, professori Päivi Leino-Sandberg, puheenjohtaja Tuomas Saarenheimo ja työelämäprofessori Vesa Vihriälä

7. Kansanäänestyksen järjestäminen EU:n elpymispaketista

Kansalaisaloite KAA 6/2020 vp

Valiokunta hyväksyi asiantuntijasuunnitelman. Kutsutaan kuultavaksi: aloitteen tekijöiden edustaja, Miko Bergbom, aloitteen tekijöiden edustaja, Santeri Eskola, aloitteen tekijöiden edustaja, Joakim Vigelius, aloitteen tekijöiden edustaja, Laura Jokela, aloitteen tekijöiden edustaja, Ville Muilu, valtiovarainministeriö, professori Kaarlo Tuori, professori Tuomas Ojanen, professori Janne Salminen, valtioneuvoston oikeuskansleri Tuomas Pöysti ja professori Päivi Leino-Sandberg

8. Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

9. Seuraava kokous

Ilmoitettiin, että valiokunnan seuraava kokous on perjantaina 12.2.2021 klo 9.30.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Valiokuntaneuvos Matti Marttunen